

Handlingsplan

til fremme af dansk deltagelse i EU's grønne programmer

December 2021

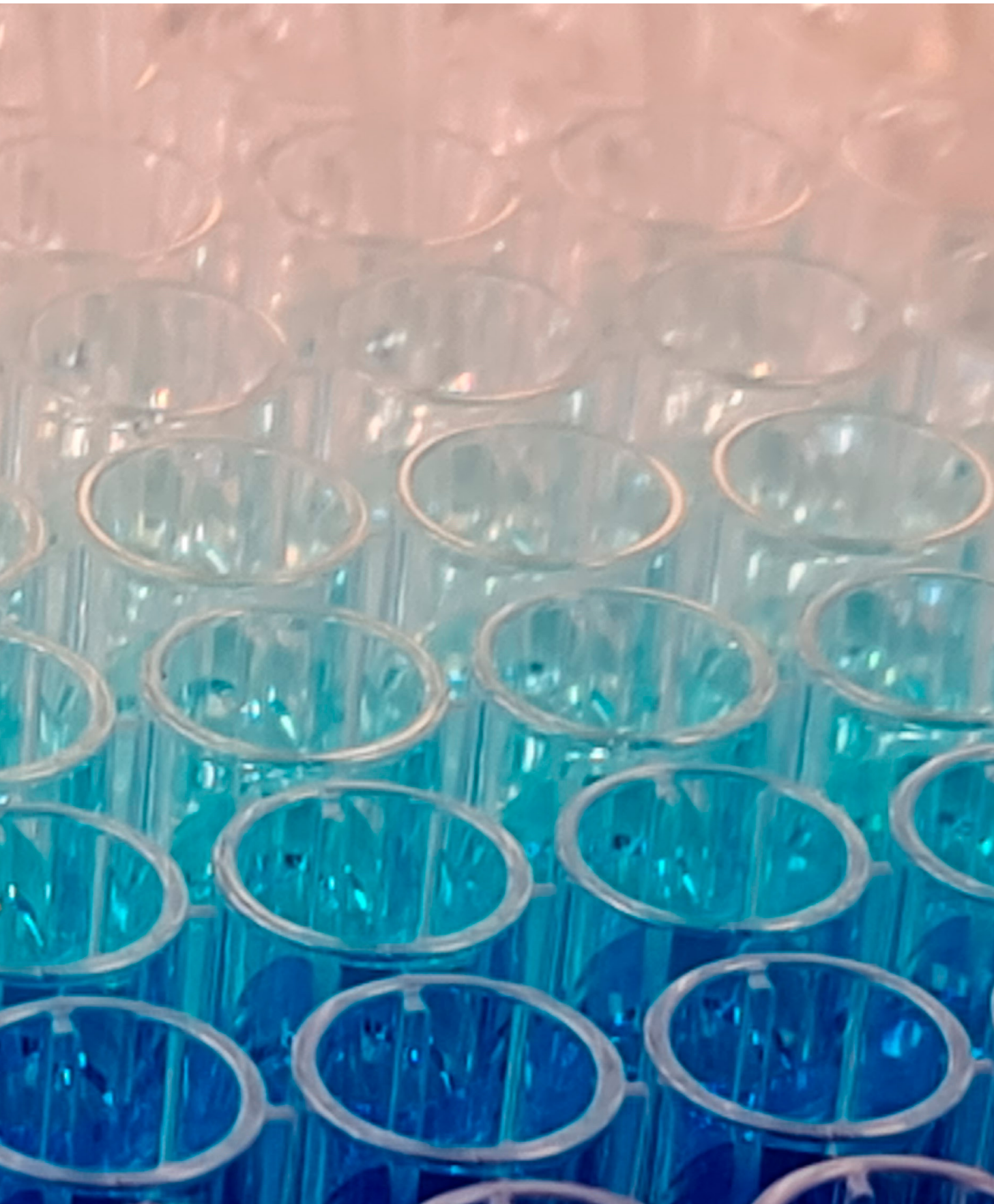
Handlingsplan

til fremme af dansk deltagelse i EU's grønne programmer

Udgivet af: Uddannelses- og Forskningsministeriet
Layout: Anne Lotte Grønbæk Design
Foto: Getty Images, Shutterstock, Cornelia Gramkow
Publikationen kan hentes på: <https://ufm.dk/publikationer>
ISBN: 978-87-93807-52-5

December 2021

Indhold

1. Indledning	5
2. EU og den grønne omstilling	9
3. Danmarks arbejde med den grønne omstilling	18
4. Status for dansk deltagelse i grønne EU-programmer	23
5. Initiativer til fremme af dansk deltagelse i grønne EU-programmer	32
Bilag A Oversigt med information om grønne EU-programmer	40
Bilag B Oversigt over grøn dansk og europæisk finansiering	42

1. Indledning

Danmark har høje ambitioner for den grønne omstilling. Regeringen og et bredt politisk flertal har forpligtet sig til at reducere udledningen af drivhusgasser med 70 pct. i 2030 i forhold til 1990-niveauet. At indfri målsætningen er en enorm opgave, både politisk, teknisk, økonomisk og samfundsmæssigt.

Danmark kan ikke løfte opgaven alene. For at lykkes er vi nødt til at samarbejde med vores omverden. Her spiller EU's grønne ambitioner, nye flerårige budget og nye programmer en afgørende rolle. EU's programmer giver en enestående mulighed for at understøtte den grønne omstilling i Danmark og resten af EU på tværs af politik- og sektorområder.

Danmark har en klar interesse i at fremme dansk deltagelse i de grønne EU-programmer. Deltagelse giver danske aktører adgang til essentiel viden, samarbejde og netværk, som gør det muligt at videreudvikle vores styrkepositioner, produkter og services og få adgang til nye markeder. Samtidig giver deltagelse adgang til finansiering, der kan "geare" danske investeringer. På den måde får hver investeret euro og krone øget, grøn gennemslagskraft.

Danmark er i forvejen godt med i f.eks. EU's forsknings- og innovationsprogram Horizon. Danske virksomheder og vidensinstitutioner¹ er gode til at søge og opnå EU-bevillinger. Det skyldes den helt grundlæggende forudsætning for succesrig dansk deltagelse i EU-programmer: stærke forsknings- og innovationsmiljøer.

Andre forhold har imidlertid betydning for dansk deltagelse i EU-programmer, f.eks. kvalificeret og sammenhængende rådgivning af og kommunikation til ansøgere, dansk interessevaretagelse i Bruxelles, samt videndeling og samarbejde om EU-programmerne på tværs af fagområder. Det er baggrunden for, at regeringen ønsker at udbrede og forbedre brugen af EU's grønne programmer blandt danske aktører til at understøtte den grønne omstilling af det danske samfund.

Formålet med handlingsplanen er at optimere den fælles indsats på tværs af fagområder for at understøtte danske aktørers deltagelse i grønne EU-programmer inden for hhv. forskning, innovation, erhvervsfremme, klima, miljø, fødevarer og transport.

¹ Vidensinstitutioner forstås som forsknings- og uddannelsesinstitutioner, der skaber og formidler ny viden, der er grundlag for kvalificeret arbejdskraft, innovation og erhverv. Institutionerne består af universiteter, professionshøjskoler, erhvervsakademier, GTS-institutter og andre offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner

Handlingsplanen skal på tværs af programmer bidrage til styrket interesse-varetagelse med udgangspunkt i bedste praksis, mere sammenhængende råd-givning af og kommunikation til ansøgere med fokus på danske prioriteter og styr-kepositioner og bedre mulighed for at ”geare” danske initiativer. Handlingsplanen er samtidig et forsøg på at skabe øget synergi mellem EU-programmerne, som er et krav til medlemslandene².

Handlingsplanen redegør for regeringens samlede initiativer til at fremme dansk deltagelse i og hjemtag (se afsnit 5) fra grønne EU-programmer. Handlingspla-nen indeholder desuden tre baggrundsafsnit, der skitserer det dansk-europæiske landskab: Afsnit 2 omhandler EU’s tilgang til den grønne omstilling; afsnit 3 det danske arbejde med den grønne omstilling og det danske økosystem for forskning og innovation; og afsnit 4 status for dansk deltagelse i de grønne EU-programmer og myndighedernes muligheder for at påvirke dansk deltagelse. Endelig indehol-der handlingsplanen to bilag, hhv. en oversigt over grønne EU-programmer og en oversigt over grøn, dansk og europæisk finansiering fordelt på værdikæden. Oversigten over grønne EU-programmer redegør også for grønlandske og færøske ansøgers status ift. EU-programmerne og kan derfor anvendes som vejledning af ansøgere herfra.

Handlingsplanen udmønter et initiativ i regeringens forskningsstrategi, ”Fremti-dens Grønne Løsninger” (2020). I anerkendelse af den grønne omstillings tvær-gående karakter går handlingsplanen på tværs af flere politik- og sektorområ-der. Handlingsplanen er udarbejdet i samarbejde mellem otte ministerier, hhv. Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Fødevareministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Miljøministeriet, Transportministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og Udenrigsministeriet.

² Jf. f.eks. betragtning 30 i forordning nr. 1303/2013 om Struktur- og Regionalfondene. Synergi forstås som det ”...at optimere merværdien af de investeringer inden for forskning og innovation, der helt eller delvist er finansieret via EU-budgettet. [...]. Afgørende for, at der kan opnås sådanne synergier, bør være (...) muligheden for at kombinere finansiering fra forskellige EU-instrumenter”.

Faktaboks 1
Initiativets hvorfor, hvordan, hvad og hvem

Hvorfor	— at bidrage til den grønne omstilling ved at optimere dansk deltagelse i grønne EU-programmer – særligt i lyset af det nye, historisk høje og grønne EU-budget.
Hvordan	— ved at skabe nogle bedre rammer for, at danske aktører, særligt virksomheder og universiteter, kan deltage i de grønne EU-programmer. Det sker ved at udvikle en bedre og mere sammenhængende EU-interessevaretagelse, råd-givning og kommunikation på tværs af den danske administration.
Hvad	— der udarbejdes en handlingsplan med nye og eksisterende initiativer, der kan skabe bedre rammer for dansk deltagelse i EU’s grønne programmer.
Hvem	— handlingsplanen er udarbejdet af otte ministerier. Handlingsplanen og dens resultater skal primært bruges af offentlige og private rådgivere, herunder ministerier, universiteter, GTS-institutter, regionale EU-kontorer, erhvervshuse, fonde, mv. mhp. at styrke deres rådgivning af og kommunikation med danske virksomheder, byer og kommuner; sekundært af de potentielle ansøgere.

70%

Reduktion i udledningen af drivhusgasser er målet i 2030. I forhold til 1990-niveauet.

2. EU og den grønne omstilling

EU er en vigtig global aktør inden for den grønne omstilling. EU's stats- og regeringschefer indgik i 2020 en aftale om EU's flerårige budget (FFR) – det hidtil største i EU's historie – og en genopretningsplan (NGEU). Sidstnævnte har til formål at sætte gang i den europæiske økonomi i kølvandet på COVID-19 pandemien, samt understøtte den digitale og grønne omstilling. Begge aftaler bærer tydeligt præg af et politisk ønske fra EU-landene om at styrke indsatsen på det grønne område og ligger i forlængelse af Kommissionens "grønne pagt".

Kommissionens "grønne pagt" fremsætter en køreplan, der skal gøre EU's økonomi bæredygtig ved at gøre klima- og miljøudfordringer til muligheder på tværs af alle politikområder. Køreplanen er med Kommissionens egne ord "en ny vækststrategi, der sigter mod at omstille EU til et retfærdigt og velstående samfund med en moderne, ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi, hvor der i 2050 ikke længere er nogen nettoemissioner af drivhusgasser, og hvor den økonomiske vækst er afkoblet fra ressourceanvendelsen"³. Kommissionen taler samtidig om den dobbelte omstilling, hvor digitale teknologier spiller en stor rolle i at realisere den grønne omstilling⁴.

Den "grønne pagt" har som mål at opnå klimaneutralitet i 2050. For at indfri målet, vil Kommissionen inddrage alle sektorer og bl.a. investere i miljøvenlige teknologier, støtte virksomhederne med innovation, indføre renere, billigere og sundere private og offentlig transportformer, dekarbonisere energisektoren, sikre at bygninger bliver mere energieffektive, og samarbejde med internationale partnere for at forbedre de globale miljøstandarder. Kommissionen har lagt betydelig politisk, teknisk og finansiel tyngde bag den grønne pagt, og EU har vedtaget en europæisk klimalov, der gør den politiske hensigtserklæring til en juridisk forpligtelse.

Som led i aftalen om EU's flerårige budget og genopretningsplan er det fastsat, at minimum 30 pct. af midlerne svarende til over 4.000 mia. kr. (2018-priser) skal målrettes klimainitiativer på tværs af politik- og sektorområder. Det betyder, at der med aftalen er afsat et historisk højt niveau af ressourcer til at understøtte den grønne omstilling.

³ Kommissionen (2019): Meddelelse fra Kommissionen: Den europæiske grønne aftale.

⁴ Kommissionen (2020): Meddelelse fra Kommissionen: Europas digitale fremtid i støbeskeen

EU-budgettet bliver udmøntet gennem en række programmer, der på forskellig vis giver støtte til Europas private og offentlige aktører. Programmerne er fordelt over flere forskellige politik- og sektorområder, der hver især kan have betydning for den grønne omstilling, f.eks. klima, energi, miljø, landbrug, erhvervssektoren, fødevarer, sundhed, digitalisering og transport. Flere EU-programmer indeholder konkrete klimamålsætninger og -koefficienter og stiller ressourcer til rådighed til arbejdet med grøn omstilling.

Der opleves en stigende tendens til, at EU-forslag – især inden for digitalisering og grøn omstilling – ikke længere har klar ressortafgrænsning, men har overlap med flere ressortområder. Det betyder, at der bliver behov for et tættere samarbejde mellem myndigheder for at gøre optimal brug af mulighederne i EU's programmer – et godt eksempel er de fem nye EU-missioner⁵, hvoraf de fire har grønt potentiale.

I EU's budget sonderes der bl.a. mellem to forskellige finansieringsformer: direkte og indirekte.

Direkte finansiering: Tildeling af direkte finansiering forvaltes af EU-institutionerne. Kommissionen forvalter budgettet fra dens egne afdelinger, EU-delegationerne eller EU-forvaltningsorganerne. Forvaltningen omfatter tildeling af tilskud, overførsel af midler, overvågning af aktiviteter og kontraktindgåelse. Som udgangspunkt søges midlerne i åben konkurrence mellem ansøgere fra hele Europa. Der er tale om konkurrenceudsatte midler på EU-niveau. Et eksempel er EU's rammeprogram for forskning og innovation, Horizon Europe.

Indirekte finansiering: Indirekte finansiering forvaltes af nationale og regionale myndigheder og udgør næsten 70 % af EU's flerårige budget og genopretningsplan. Det sker primært gennem en række³ fonde, som hører under de europæiske struktur- og investeringsfonde, herunder Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (herunder Interregprogrammerne), Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskeri- og Akvakulturfond, Den Europæiske Garantifond for Landbruget og genopretningsfaciliteten. Indirekte finansiering omtales også som finansiering via landekonvolut.

⁵ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

Handlingsplanen	— handlingsplanen omfatter alle EU-programmer, som er relevante for den grønne omstilling. Handlingsplanens initiativer omfatter som udgangspunkt kun programmer med direkte finansiering (konkurrenceudsat på EU-niveau). Dog kan programmer med indirekte finansiering (landekonvolut) indgå i handlingsplanens initiativer, såfremt de ansvarlige myndighederne skønner, at det vil have grøn merværdi. Se Oversigt 1.
-----------------	---

4.000 mia.kr

Er målrettet klimainitiativer på tværs af politik- og sektorområder. Det svarer til 30% af de samlede midler i EU-budgettet.

Oversigt 1

Oversigt over grønne EU-programmer⁶

Program	Formål	Budget (FRR+NGEU 2021-2027 mia. EUR, løbende priser)	Klima- koefficient %	Klimafinansiering Skønnet mia. EUR
Direkte finansiering (konkurrenceudsat)				
Horizon Europe	Formålet er at styrke EU's videnskabelige og teknologiske grundlag for at medvirke til at imødegå de globale udfordringer og bidrage til at nå målene for bæredygtig udvikling.	94,4	35	33,2
Programmet for det Indre Marked	Formålet er at støtte udformningen, gennemførelsen og håndhævelsen af den EU-lovgivning, der understøtter det indre markedsfunktion. Programmet indeholder målsætninger vedr. øget konkurrenceevne for SMVer, vel-fungerende standardisering, et højt niveau af forbruger beskyttelse, et højt sundhedsniveau i hele fødevarekæden samt at tilvejebringe statistikker af høj kvalitet i Europa.	4,2	-	-
Programmet for et Digitalt Europa	Formålet er at bidrage til den grønne omstilling ved at investere i strategiske digitale kapaciteter, der vil gøre digital teknologi grønnere og understøtte andre sektors grønne omstilling. Det indebærer optag og udrulning af energieffektiv halvlederteknologi, adgang og infrastruktur til data og testfaciliteter for kunstig intelligens inden for cirkulær økonomi, smart cities, landbrug og mobilitet. Derudover vil programmet medfinansiere Destination Earth-projektet, der skal anvende klima, vejr, hav og jorddata til storskala klimamodellering.	7,6	-	-
EU's rumprogram	Formålet er at tilvejebringe rumrelaterede data, informationer og tjenester, der understøtter EU's behov og politiske prioriteter. Programmet bidrager med viden om jordens klima og leverer data, der understøtter bæredygtige og omkostningseffektive løsninger på samfundets udfordringer inden for klima, miljø, natur og biodiversitet.	14,9		
EU's program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE) ⁷	Formålet er at bidrage til en bæredygtig, cirkulær, energieffektiv, klimaneutral og klimaressistent økonomi baseret på vedvarende energi mhp. at beskytte, genoprette og forbedre miljøkvaliteten, og at standse og vende biodiversitetstab og imødegå forringelsen af økosystemer.	5,4	61	3,3
Connecting Europe Facility (CEF)	Formålet er at styrke udviklingen af et bæredygtigt, effektivt og sammenkoblet transeuropæisk netværk inden for transport, energi og det digitale område.	20,7	60	12,4
Interregional Innovation Investment (I3) Instrument	Formålet er at styrke innovationskapaciteten i EU's fattigste regioner, bl.a. gennem samarbejde mellem aktører fra EU's mest innovative regioner og de mindst innovative.	0,5	–	–
InvestEU ⁸	Formålet er at fremme investeringer og virksomheders adgang til finansiering i EU pba. garantier fra EU-budgettet, særligt indenfor fire områder, hhv. bæredygtig infrastruktur, forskning, innovation og digitalisering, SMV'er og sociale investeringer.	9,1	30 %	2,7

Handlingsplan

Program	Formål	Budget (FRR+NGEU 2021-2027 mia. EUR, løbende priser)	Klima- koefficient %	Klimafinansiering Skønnet mia. EUR
Indirekte finansiering (landekonvolut)				
Interreg	Formålet er at overvinde grænseoverskridende hindringer og udvikle fælles tjenester gennem grænseoverskridende, tværnationale og interregionale samarbejdsprogrammer. Alle Interreg-programmer med dansk deltagelse bidrager til den grønne omstilling, f.eks. via grøn innovation, cirkulær omstilling eller klimatilpasninger.	8,96 (ca. 140 mio. lande-konvolut)	-	-
Regionalfonden ⁹	Formålet er at skabe jobs og vækst, herunder grøn innovation, virksomheders grønne omstilling samt cirkulær økonomi.	217,1 (ca. 240 mio. lande-konvolut)	≥ 30	≥ 65,1
Fonden for retfærdig omstilling	Formålet er at bidrage til EU's målsætning om klimaneutralitet senest i 2050 samt afbøde sociale, beskæftigelsesmæssige, økonomiske og miljømæssige virkninger som følge af omstillingsprocessen.	19,3 (ca. 90 mio. lande-konvolut)	100	19,3
Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (EAFRD)	Formålet er at støtte udviklingen af landbruget, styrke miljø- og klimaindsatsen samt fremme bæredygtigt brug af naturressourcer i landdistrikterne.	95,5 (ca. 550 mio. lande-konvolut) ¹⁰	35 ¹¹	33,4
Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond (EHFAF)	Formålet er at fremme en job- og vækstbaseret genopretning i Europa, bl.a. ved at støtte omstilling til bæredygtigt fiskeri.	6,11 (ca. 260 mio. lande-konvolut)	30	1,8
Brexit Adjustment Reserve (BAR)	Formålet er at afbøde de negative konsekvenser af UKs udtræden af EU, idet målet skal forfølges i overensstemmelse med EU's generelle mål om bæredygtig udvikling.	Ca 5		
Genopretningsfaciliteten ¹²	Formålet er at forbedre EU-landenes robusthed og tilpasningsevne, samt styrke den grønne og digitale omstilling og understøtte økonomisk vækst og arbejdspladser.	723,8	37	267,8

⁶ EU's flerårige budget for 2021-27 og EU's genopretningsmidler.

⁷ LIFE-forordningen artikel 5.

⁸ EU-budgetgarantien under InvestEU stilles til finansielle partnere, særligt EIB, som anvender garantien til at gøre det mindre risikabelt og mere attraktivt at investere i finansierings- eller investeringsprojekter, som kan være samfundsøkonomisk fornuftige, men som ikke kan opnå finansiering på markedsvilkår.

⁹ Der er afsat særlige strukturfondsmidler under Regionalfonden, såkaldte REACT-midler, der skal bruges til håndtering af konsekvenserne af covid-19. Disse midler er ikke medtaget her, da udmøntningen allerede er påbegyndt.

¹⁰ Alene allokeret landekonvolut. Hertil kommer overførsel fra den direkte landbrugsstøtte, der for 2021 og 2022 udgør 123 mio. Euro. Der er endnu ikke truffet beslutning om størrelsen af overførsel i den resterende programperiode 2023 – 2027.

¹¹ Omfatter både klima, miljø, natur og dyrevelfærd

¹² Etableret som led i genopretningen efter COVID-19. Det skønnes, at Danmark står til at modtage ca. 11,6 mia. kroner fra EU's genopretningsfacilitet. Det endelige beløb vil bl.a. afhænge af den økonomiske udvikling i Danmark og de øvrige EU-lande.

Program	Formål	Budget (FRR+NGEU 2021-2027 mia.EUR, løbende priser)	Klima- koefficient %	Klimafinansiering Skønnet mia. EUR
Uden for EU's budget				
EU Innovation Fund	Formålet er at skabe økonomiske incitamenter til at investere i innovative lav-emissions teknologier og processer. EU Innovation Fund støtter demonstrationsprojekter inden for hhv, kulstoffattige teknologer og processer i den energiintensive industri (omfattet af EU ETS); CCU; CCS; Energilagring; og Innovation inden for vedvarende energi.	10,0	100	10,0

2050

Er året, hvor EU forventer at den ”grønne pagts” mål for klimaneutralitet er opnået.

Danske forskere får del i 150 mio. kr. til udviklingen af fremtidens bæredygtige batteri

Professor Tejs Vegge fra DTU Energi er leder af et konsortium på 34 partnere, der sidste år fik 150 mio. kr. af EU til at udvikle fremtidens bæredygtige batterier i Europa. Projektet BIG-MAP illustrerer, hvordan EU-samarbejdet kan bruges til hente grønne EU-ressourcer til Danmark og skabe grønne løsninger i et europæisk fællesskab. Til gavn for Danmark og Europa.

Læs mere her
www.big-map.eu
www.youtube.com/watch?v=dc_xluDHnAY&ab_channel=ICMAB-CSIC

"EU-samarbejdet om BIG-MAP giver danske forskere og virksomheder en unik mulighed for at samarbejde med førende forskere og virksomheder i hele Europa. Dette giver mulighed for at sætte forskningsdagsordenen inden for grønne teknologier, samt at indgå i strategiske samarbejder med internationalt førende virksomheder og forskere. Med vores position i et netværk som dette opnår vi også en synlighed, der gør at vi bliver inviteret med i mange nye ansøgninger og initiativer," siger Tejs Vegge.

Projektet skal skabe et batteri, der kan lagre strøm fra sol og vind effektivt og billigt og er en del af EU's batterisatsning Battery2030+ initiative. Projektet involverer 34 akademiske og industrielle partnere som BASF og Umicore fra 15 lande og placerer DTU for enden af bordet i EU's hidtil dyreste forskningsprojekt inden for udvikling af bæredygtige batterier. Første fase af projektet løber over 3 år, men forventes samlet at løbe i 10 år. Af den første bevilling går 20 mio. kr. til DTU og 3 mio. kr. til IT-Universitet.

3. Danmarks arbejde med den grønne omstilling

Danmark har høje ambitioner for klima, natur og miljø og et godt udgangspunkt for at udvise lederskab for den grønne omstilling. Regeringen og et bredt flertal i Folketinget blev med aftalen om klimaloven fra december 2019 enige om at sætte et mål om 70 pct. reduktion af udledningen af drivhusgasser i 2030 i forhold til 1990 og klimaneutralitet senest i 2050.

Klimaloven står ikke alene, men sammen med en lang række danske grønne initia-tiver på tværs af politik- og sektorområder, herunder Klimaaf-tale for energi og indu-stri mv., Fremtidens Grønne Løsninger (forskningsstrategi), Natura 2000-planerne for 2022-27 for de danske Natura 2000-områder, National Energi- og Klimaplan og Roadmap for forskning (Miljøministeriets og Fødevareministeriets mål for at nå et mindre klimabelastende og mere ressourceeffektivt samfund frem mod 2030).

De danske vidensinstitutioner og erhvervslivet spiller en central rolle i realiserin-gen af Danmarks grønne ambitioner: Videninstitutionerne generer ny viden og skaber grundlaget for, at vi kan udvikle nye grønne løsninger, som kan bidrage til den grønne omstilling. Erhvervslivet bidrager med udvikling af produkter, services, teknologier og forretningsmodeller, der understøtter den grønne omstilling i resten af samfundet – og i resten af verden. Danmark har et rigtig godt udgangspunkt med mange relevante forsknings- og erhvervsmæssige styrkepositioner på det grønne område, som det bl.a. fremgår af oversigt 2.

Videninstitutionerne og erhvervslivet tegner sig for langt den største deltagelse i EU-finansierede projekter sammenlignet med andre aktører som myndigheder og organisationer. Indenfor eksempelvis Horizon 2020 (i dag Horizon Europe) stod videninstitutioner for ca. 60 pct. og virksomheder for ca. 25 pct. af det samlede danske hjemtag.

Videninstitutionerne og erhvervslivet afhænger af hinanden, og der er højt gen-sidigt fokus i Danmark på tværsektorielt samarbejde om at føre de bedste idéer op igennem værdikæden fra forskning, udvikling og demonstration til markeds-modning, markedsintroduktion og -spredning.

En række rammebetingelser har betydning for samarbejdet – man kan tale om et økosystem med mange forskellige aktører, strategier, funktioner og ordninger. I oversigt 2 refereres der til et udpluk af de aktører og funktioner, der har betydning for virksomheder og forskningsinstitutioner såvel som deres deltagelse i EU-pro-grammerne.

Oversigt 2

Aktører og funktioner i det danske økosystem for innovations- og erhvervsfremme

Aktører	Indhold
Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse ¹³	— Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses strategi Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023 peger på 11 danske styrkepositioner ¹⁴ samt to spirende områder, hvoraf flere har grønt potentiale, herunder miljøteknologi, energiteknologi, fødevarer, bioressourcer og turisme. Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har bl.a. til opgave at udmønte EU's Strukturfondsmidler inden for strategien, så styrkepositionerne understøttes.
Innovationsklynger	— er samarbejder mellem virksomheder, videns- og uddannelsesmiljøer og of-fentlige aktører inden for danske styrkepositioner, der skal være en drivkraft for fornyelse og fremgang i forsknings- og erhvervslivet. Der er i Danmark ud-peget 14 innovationsklynger, der skal fungere som bindeled mellem virksom-heder og vidensinstitutioner inden for udpegede styrkepositioner som f.eks. miljø, energi, det maritime område og life science.
Forsknings- og uddannelsesinstitutioner	— skaber og formidler ny viden, der skaber grundlag for kvalificeret arbejdskraft, innovation og erhverv. Institutionerne består af universiteter, professionshøj-skoler, erhvervsakademier og andre offentlige forsknings- og uddannelsesinsti-tutioner.
Grønne forsknings- og innovations-partnerskaber	— med den grønne forskningsstrategi fra september 2020 udpegede regeringen fire specifikke grønne forsknings- og innovationsmissioner, der vil bidrage til den grønne omstilling nationalt. De fire missioner implementeres af fire grøn-ne forsknings- og innovationspartnerskaber og kan bl.a. give et godt afsæt for styrket dansk deltagelse i grønne EU-programmer. Innovationsfonden beder specifikt alle grønne forsknings- og innovationspartnerskaber om specifikt at skitsere planen for engagement i EU-programmer og -partnerskaber i forbin-delse med missionerne.
Erhvervshusene	— styrker erhvervsudviklingen i hele Danmark ved at gøre specialiseret erhvervs-service tilgængeligt for alle typer af virksomheder med udgangspunkt i deres respektive geografiske områder. Det gælder blandt andet vejledning om drift og udvikling, regelefterlevelse og organisatoriske problemstillinger i den enkel-te virksomheds forretning. F.eks. om ejer- og generationsskifte, automatisering, digitalisering og eksport. Som knudepunkt i erhvervsfremmesystemet tilbyder erhvervshusene uvildig behovsaflæring og henviser til og samarbejder med private aktører og rådgivere, klyngeorganisationer og statslige ordninger mv. Erhvervshusene tilbyder også EU-rådgivning.
GTS-institutterne	— udvikler og udbreder ny viden, teknologiske kompetencer, faciliteter og ser-vicenydelser. GTS-institutterne ydelser kan f.eks. være: avanceret teknologisk, højt specialiseret rådgivning, kommercielle F&U-opgaver, samarbejdsprojekter om forskning, udvikling og uddannelse, adgang til avanceret teknologisk infra-struktur, demonstration, certificering, test og prøvning.
Den lokale erhvervsfremmeindsats	— hjælper virksomhederne med forretningsrådgivning. Indsatsen er forankret i kommunerne eller i samarbejde mellem kommuner, erhvervshuse eller private erhvervsserviceaktører. Den lokale erhvervsservice er med sin nærhed, tilgæn-gelighed og kendskab til virksomhederne afgørende for et erhvervsfremmesy-stem, der møder lokale behov og udfordringer. ¹⁵

¹³ Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (2020): Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023.

¹⁴ Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (2020): Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023. En styrkeposition er kendetegnet ved, at danske virksomheder og videnmiljøer er blandt de bedste på deres felt, og at den økonomiske aktivitet har national betydning med konkurrencekraft af høj international kaliber. Spirende områder er prioriteret ud fra store og skalerbare potentialer, hvor vækstudsigten peger på vind i sejlene for virksomhederne set i lyset af makrotendenser, globale markeders udvikling og styrken i dansk viden og forskning på området.

¹⁵ Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (2020): Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023.

Oversigt 2

Aktører og funktioner i det danske økosystem for innovations- og erhvervsfremme

Aktører	Indhold
De fem regionale EU-kontorer	— hjælper regioner, kommuner, videninstitutioner og virksomheder med at søge EU-midler, danne netværk og få indflydelse på EU-politik.
Enterprise Europe Network i Danmark	— er en del af et globalt netværk af erhvervsfremmeaktører, der gratis hjælper små og mellemstore virksomheder samt vidensinstitutioner med international vækst og innovation.
Offentlige og private iværksættertiltag	— hjælper opstartsvirksomheder med at udvikle og kommercialisere deres idéer gennem eksempelvis kapitalindsprøjtning, rådgivning, faciliteter eller match-making.
Danmarks syv innovationscentre	— hjælper danske virksomheder og forskningsinstitutioner med at fremme adgang til international viden, netværk, innovation, kapital og markeder. Desuden har Uddannelses- og Forskningsministeriet indgået en række internationale bilaterale samarbejdsaftaler, og Udenrigsministeriet udpeget en klimaambassadør og række ambassader til såkaldte klimafrontposter, der skal sørge for at klimatiltag bliver tænkt ind i dansk udviklingsbistand og eksportunderstøttelse.
Offentlige fonde	— Offentlige fonde støtter og medfinansierer dansk forskning, udvikling og erhverv med flere former for finansiering. Innovationsfonden og de grønne udviklings- og demonstrationsprogrammer (UDP) støtter bl.a. forskere og virksomheder med at udvikle innovative og levedygtige løsninger på samfundets udfordringer, f.eks. inden for grønne teknologier, nye klimaløsninger, sundere fødevarer, et bedre sundhedsvæsen, renere miljø, grønnere transport og meget andet. Vækstfonden anvender lån, garantier og egenkapitalinds kud til at medfinansiere og investere i iværksættere og SMV'er med vækstpotentiale, hvor det private marked ikke kan løfte hele risikoen på egen hånd. Derudover investerer Vækstfonden i private fonde, som derefter investerer kapitalen i virksomheder. Vækstfonden er markedssupplerende og vil som udgangspunkt altid investere og finansiere sammen med private aktører med henblik på et markedsmæssigt afkast. Danmarks Grønne Investeringsfond er en selvstændig statslig lånefond, der sekretariatsbetjenes af Vækstfonden. Fonden har til formål at medfinansiere investeringer, som fremmer en grøn omstilling af det danske samfund. Ifølge fondens politiske mandat skal disse projekter ligge inden for vedvarende energi, energibesparelser eller ressourceeffektivitet.
Private fonde og private virksomheder	— som Novo Nordisk Fonden, Lundbeckfonden, Carlsbergfondet og Villum Fonden støtter bl.a. forskning og innovation, inkubatorer, netværk, prisoverrækkelser og andre events. De private fonde spiller en stigende rolle i det samlede danske finansieringslandskab. Flere fonde satser på at finansiere grønne initiativer inden for deres generelle formål.

Danmarks arbejde med den grønne omstilling skinner også igennem den nationale udmøntning af EU-programmer med indirekte finansiering, idet regeringen for hver af programmerne har fastsat en række prioriteter og investeringsmuligheder mhp. at understøtte grønne investeringer. Inden for disse prioriteter og investeringsmuligheder, kan danske aktører søge om støtte med EU-medfinansiering. Se Oversigt 3.

Oversigt 3

Regeringens grønne prioriteter og investeringsmuligheder for den nationale udmøntning af EU-programmer med indirekte finansiering

Nationale udmøntning	Prioriteter og investeringsmuligheder
Interreg	— den politiske prioritet om ”et grønnere Europa” indgår i alle Interreg-programmer.
Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne	— Jf. Regeringens aftale med flertallet af Folketingets partier af 4. oktober 2021 om en grøn omstilling af landbruget tilrettelægges Landdistriktsprogrammet 2022, så det sammen med den fremtidige CAP-reform, bl.a. fokuserer på en styrkelse af kvælstofindsatsen, omlægning til produktion af plantebaserede fødevarer og grønne proteiner, udtagning og ekstensivering af lavbundsjorde, privat skovrejsning samt natur og biodiversitet.
Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond	— Regeringen har målrettet til følgende hovedområder: (1) grøn omstilling, (2) bæredygtig fiskeriforvaltning baseret på biologisk rådgivning, (3) udvikling på land og i kystnære områder og kystfiskeri, herunder skånsomt kystfiskeri og (4) fremme af afsætning.
Regionalfonden & Socialfonden ¹⁶	— Regeringen har med fordelingen af EU's strukturfondsmidler prioriteret en grøn indsats, der består af hhv. udvikling af grønne SMV'er og udvikling af grønne styrkepositioner. Regeringen har for Regionalfonden bl.a. prioriteret midler til grøn innovation og cirkulær økonomi. Socialfonden støtter udvikling af grønne kompetencer, f.eks. STEM.
Fonden for retfærdig omstilling	— Forventes fastsat ifm. igangværende politiske forhandlinger.
Genopretningsfaciliteten	— Danmarks genopretningsplan udgøres af aftaler indgået med et bredt udsnit af Folketingets partier, som er delvist finansieret af midler fra EU's genopretningsfond. Planen har et stort fokus på investeringer og forskning i grøn teknologi, flere elbiler på vejene, digitalisering og puljer til private og virksomheder til f.eks. grønne boligforbedringer, energieffektiviseringer, udskiftning af olie- og gasfyr, udtag af lavbundsjorder, mere økologi, mv.

¹⁶ Der er afsat særlige strukturfondsmidler, såkaldte REACT-midler, der skal bruges til håndtering af konsekvenserne af Covid-19. Disse midler er ikke medtaget her, da der allerede ligger planer for udmøntningen.

EU-DK Support netværksmøde november 2021

4. Status for dansk deltagelse i grønne EU-programmer

Danske aktørers deltagelse og hjemtag for perioden 2014-2020 varierer på tværs af programmerne:

- inden for Horizon 2020 (i dag Horizon Europe) har danske ansøgere, primært virksomheder og universiteter, frem til marts 2021 hjemtaget 1,69 mia. euro svarende til 2,60 pct. af de samlede midler (til sammenligning bidrager Danmark med ca. 2 pct. af EU-budgettet). Danmark klarer sig samtidig relativt godt inden for de Horizon 2020-delprogrammer, som tematisk relaterer sig direkte til den grønne omstilling. F.eks. har danske aktører hjemtaget 5,15 pct. inden for bioteknologi, 3,81 pct. inden for Energi, 4,21 pct. inden for Bioøkonomi og 2,38 pct. inden for klima¹⁷. I forhold til EU-gennemsnittet har Danmark et potentiale i forhold til øget virksomhedsdeltagelse¹⁸.
- inden for COSME (i dag SMV-delen af Programmet for det Indre Marked) har danske ansøgere marts 2021 hjemtaget 6,4 mio. euro svarende til ca. 1,6 pct. af midlerne uddelt som tilskud i programmet.
- inden for EU's program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE) har danske ansøgere, primært staten og kommuner, hjemtaget ca. 8,6 mio. euro svarende til 1,85 pct. af de samlede midler.
- inden for Connecting Europe Facility I (i dag Connecting Europe Facility II) har danske ansøgere hjemtaget 0,89 mia. euro fra CEF-I Transport svarende til 5,8 pct. af de samlede midler.
- inden for Interreg forventes danske ansøgere at hjemtage ca. 140 mio. Euro svarende til 1,56 pct. af de samlede midler.
- inden for Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne forventes Danmark at hjemtage den fulde landekonvolut på 918,8 mio. euro.
- inden for Den Europæiske Hav-, og Fiskerifond er der december 2020 hjemtaget 106,5 mio. euro ud af mulige 208,3 mio. euro (udbetalinger i programmet kan dog forsat ske helt frem til udgangen af 2023) svarende til ca. 51 pct. af den fulde landekonvolut¹⁹.
- inden for Regionalfonden 2014 – 2020 er der medio 2021 givet tilsagn for ca. 43 mio. euro ud af de mulige 48,3 mio. euro afsat til grønne initiativer (tilsagn og udbetalinger kan forsat ske helt frem til udgangen af 2023) svarende til ca. 89 pct. af den afsatte ramme.

¹⁷ Kommissionens eCorda ansøgningsdatabase, data 05-03-2021.

¹⁸ Ca. 29 % af danske deltager er virksomheder, og de hjemtager ca. 26% af de samlede Horizon-midler til DK. I EU er gennemsnittet for virksomhedsdeltagelse og -hjemtag på hhv. ca. 36 % og 29 %.

¹⁹ Tallene bygger på myndighedernes egen opgørelser.

Det vurderes, at danske aktører har stort udbytte af at deltage i EU-programmer foruden finansiering. F.eks. vurderer halvdelen af de adspurgte virksomheder, at deltagelse i EU's rammeprogram for forskning og innovation²⁰ har ført til lancering af nye produkter eller services. 18 pct. vurderer, at deltagelse har ført til nye patenter, 46 pct. at deltagelse har ført til rekruttering af nye videnarbejdere. Se faktaboks 2.

Faktaboks 3

Fordele ved deltagelse i EU's rammeprogram for forskning og innovation

Virksomheder		Universiteter og GTS-institutter	
— Opbygning af nye eller udvikling af eksisterende europæiske netværk — Finansiering — Samarbejde med udenlandske forsknings- og innovationsmiljøer — International prestige — Udvidelse af eksisterende videnskabelige eller teknologiske styrker		— Finansiering — Samarbejde med udenlandske universiteter og forskningsorganisationer — Adgang til ny viden — Opbygning og udvidelse af eksisterende europæiske netværk — Opbygning af nye teknologiske styrker	

20 Ministry of Higher Education and Science (2015): Effects of participation in EU framework programmes for research and technological development.

Den faktiske danske deltagelse i EU-programmer afhænger af flere faktorer, herunder programmets indhold og målgruppe, danske ansøgers kompetence, kreativitet og strategiske forståelse, det danske forsknings-, innovations- og erhvervsfremmeøkosystem, danske myndigheders interessevaretagelse, rådgivning og kommunikation, international konkurrence, mv. For mange programmer afhænger deltagelsen også af, at ansøgerne via et godt netværk bliver del af stærke, europæiske konsortier på tværs af landegrænser. Desuden er god, strategisk sammenhæng mellem det nationale spor og EU-sporet en forudsætning. Dette er ikke mindst relevant i forhold til de nye danske innovationsklynger, som med fordel bør arbejde for internationalisering, f.eks. via opkobling til europæiske partnerskaber.

Hvert EU-program er forankret ressortmæssigt i en dansk myndighed ud fra programmets formål og anvendelsesområde. Myndighederne har ansvar for at sikre danske interesser i arbejdet med programmerne, nationalt såvel som europæisk. Der er i sagens natur forskel på, hvordan myndighederne arbejder med de forskellige EU-programmer, hvilket bl.a. afhænger af regeringens prioriteter, typen af program, deltagelses- og hjemtagspotentialet og den enkelte myndigheds ressourcer. Bilag A indeholder en oversigt over de grønne EU-programmer med informationer om programmernes budget, formål, grøn målsætning, projekttype, national medfinansiering, danske supportmidler, forvaltningsform, mv.

Myndighederne arbejder hver dag på at fremme dansk deltagelse inden for deres respektive program. Arbejdet foregår typisk inden for tre overordnede indsatsområder: interessevaretagelse, rådgivning af ansøgere, kommunikation og koordinering, som er de områder, hvor myndighederne bedst har mulighed for at påvirke dansk deltagelse og hjemtag.

Interessevaretagelse

Interessevaretagelse forstås her som myndighedernes arbejde med at sikre danske aftryk på udformning og implementering af programmerne. Ud over den formelle procedure for forhandling og indgåelse af EU-retsakter, der følger den faste EU-beslutningsprocedure (og som derfor ikke er en del af denne handlingsplan), arbejder myndighederne med uformel interessevaretagelse, og med interessevaretagelse som led i implementeringen af EU-programmerne.

Dette implementeringsarbejde sker normalt via komitologi, dvs. via inddragelse af medlemslandene i til formålet nedsatte EU-komiteer. Arbejdet kan gøre en stor forskel for dansk deltagelse i EU-programmerne, fordi der som led i implementeringen af et program typisk bliver udarbejdet arbejdsprogrammer med opslagstekster og kriterier, der har direkte betydning for ansøgers chance for at få godkendt deres ansøgninger.

Derfor omfatter myndighedernes interessevaretagelse også typisk inddragelse af de relevante sektorer og interessenter med henblik på at få faglig sparring, så de danske myndigheder er godt klædt på til det implementerende EU-arbejde. Denne inddragelse kan f.eks. ske ved at etablere referencegrupper med repræsentanter for andre myndigheder, virksomheder eller vidensinstitutioner.

Når Kommissionen præsenterer et udkast til f.eks. et implementerende arbejdsprogram har hvert medlemsland typisk meget kort tid til at indhente kommentarer fra hjemlige interessenter. Derfor er det typisk en fordel at arbejde strategisk og langsigtet med interessevaretagelse og interessentinddragelse forud for, at EU-Kommissionen har udarbejdet et første forslag.

Rådgivning af ansøgere

Danmark har ansvar for at rådgive nationale aktører om de relevante EU-programmer. For visse programmer er rådgivningsansvaret specificeret med krav og retningslinjer. Rådgivning af ansøgere kan f.eks. bestå i at hjælpe med at forstå potentielle muligheder i et bestemt program, enten direkte med en ansøgning eller via bredere informationsdeling, f.eks. gennem hjemmeside, nyhedsbreve, informationsmøder, seminarer, rådgivning, partnersøgning, henvisning til andre specialiserede rådgivningsinstanser, mv.

Det er op til den enkelte myndighed at bestemme, hvordan rådgivningsfunktionen skal udformes og bemandes med udgangspunkt i de opgaver og standarder, som EU-Kommissionen har fastsat. Der er i bund og grund to modeller: En central, hvor rådgivningen er samlet i én myndighed, og en decentral, hvor rådgivningen er spredt på flere nationale, regionale og lokale institutioner, typisk organiseret i et netværk. I den sidstnævnte model vil den nationale myndighed som udgangspunkt rådgive de regionale og lokale rådgivere, mens de regionale og lokale rådgiver vil rådgive de enkelte ansøgerne. Ofte vil myndighederne i praksis blande elementer fra de to modeller.

EU-DK Support er et netværk af rådgivere, der rådgiver ansøgere om en række EU-programmer inden for forskning, innovation, videregående uddannelse og erhvervsfremme: Pt. Horizon Europe, Interreg, Erasmus+, Indre Markedsprogrammet (SMP), Digital Europe, Creative Europe, Connecting Europe Facility (CEF) og LIFE. Netværket består af ca. 400 offentlige rådgivere fordelt på ca. 40 nationale, regionale og lokale institutioner, herunder ministerier, videninstitutioner, GTS-institutter, regionale EU-kontorer, erhvervshuse, mv.

Formålet med EU-DK Support er at samtænke de danske rådgivnings- og servicetilbud inden for forskning, innovation, videregående uddannelse og erhvervsfremme med henblik på at fremme dansk deltagelse i EU-programmerne. Samarbejdet skal bidrage til, at danske forskningsinstitutioner, virksomheder og øvrige potentielle ansøgere såsom kommuner og organisationer i højere grad bruger mulighederne i EU. Samarbejdet har fokus på brugernes behov, og har som formål at alle brugerne får velkvalificeret, effektiv og rettidig rådgivning og overblik over mulige EU-finansieringskilder. Derudover bidrager EU-DK Support med matchmaking mellem virksomheder og vidensinstitutioner. Netværket koordineres af Uddannelses- og Forskningsministeriet, men hver programejer har ansvar for at iværksætte aktiviteter i netværket. EU-DK Support er ved at blive justeret, så det flugter optimalt med den nye periode for EU-programmer og den grønne forskningsstrategi.

På landbrugs- og skovbrugsområdet varetages rådgivningen af landbrugets- og skovbrugets egne konsulenttjenester, der for landbruget består af et netværk med 29 landmandsejede rådgivningsvirksomheder og knap 2.500 rådgivere, m.v.

Kommunikation og koordinering

Kommunikation går hånd i hånd med rådgivning og interessevaretagelse. Kommunikation skal synliggøre EU-programmerne og de mange rådgivningstilbud, skabe begejstring og afmystificere ansøgningsprocessen. Desuden kan kommunikation informere danske interessenter om EU-samarbejdet og inspirere dem til at tage del i de referencegrupper, der leverer faglige indspil til den danske holdning til programmerne. Kommunikationen kan løbe ad flere kanaler. Ministeriernes almindelige kommunikationsredskaber kan f.eks. suppleres af EU-programspeficke webuniverser, nyhedsbreve, publikationer og sociale medier.

Den grønne omstilling har været med til at udviske snitflader mellem siloer og ressortansvar, fordi den i sagens natur er tværfaglig. Dette er en forudsætning for at komme i mål, men det kan også give udfordringer, fordi administration historisk set netop er opdelt i klare ansvarsområder. Myndighedernes ansvar for at koordinere på tværs og for at kende til andre programmer ind for egne områder er således også udvidet.

At EU-programmerne netop et gået ind i en ny fase med grønt fokus er en oplagt mulighed for at danske myndigheder og institutioner gentænker, hvordan Danmark og danske aktører kan få mest muligt ud af de grønne EU-programmer og skubbe på den grønne omstilling. Det er et vigtigt afsæt for denne handlingsplan.

1,69 mia euro

Er hjemtaget for danske virksomheder og universiteter i Horizon 2020 (i dag Horizon Europe).

EU-samarbejde accelererer danske Cysbio's rejse fra forskning til marked

Start-up-virksomheden Cysbio fik tidligere på året 33 mio. kr. af EU til at udvikle mikroorganismer, der bl.a. kan bruges til at producere miljøvenlige, sikre og naturidentiske stoffer, som bl.a. kan erstatte giftige kemikalier til bundmaling af skibe. En praksis, der historisk har forårsaget stor forurening. EU-projektet er blevet til i samarbejde mellem tre partnere: Cysbio udvikler mikroorganismerne, en belgisk demonstrationsfacilitet skalerer produktionen op, og den tyske storproducent Henkel tester stofferne i nogle af deres produkter.

Projektet illustrerer, hvordan danske (start-up) virksomheder kan bruge EU-samarbejdet til at omsætte forskningsresultater til markedsparate produkter med raket fart. Cysbio forventer at gå på markedet i 2022, blot 3 år efter firmaet blev etableret.

"EU-samarbejdet har spillet en nøgle-rolle – ikke kun pga. pengene. Projektet har gjort det muligt for os at samarbejde med dygtige europæiske partnere, der kan hjælpe os med at føre vores teknologi fra laboratoriet til markedet meget hurtigt. På den måde kan vi hurtigt få udbredt vores produkter til flere sektorer og gøre en grøn forskel. EU-bevillingerne har samtidig været med til at blåstemple os, og vi oplever en stigende interesse fra investorer. EU har også hjulpet med sparing for eksempel i forbindelse med regulatorisk godkendelse af vores produkter på det europæiske marked, hvilket godt kan være en lidt kompliceret proces for et lille firma," siger Alex Toftgaard Nielsen.

Læs mere her
www.cysbio.com

CASE Fra forskning til marked

De nordiske lande udvikler intelligente og bæredygtige trafiksystemer med hjælp fra EU

NordicWay 2 og Nordic Way 3 er såkaldte Cooperative Intelligent Transport Systems-projekter, der skal øge trafik-sikkerheden og sikre en flydende og mere klimavenlig trafikafvikling. Det sker ved at gøre det muligt for køretøjer, infrastruktur- og netværksoperatører at kommunikere sikkerhedsrisici og anden information i de nordiske lande.

EU-samarbejdet har givet danske myndigheder en unik mulighed for at påvirke den europæiske udvikling. Samtidig har EU-samarbejdet bidraget til, at de nordiske partnere sammen har opnået en styrkeposition, hvilket betyder, at de globale leverandører af trafikløsninger må tage højde for de tekniske og funktionelle krav, der er gældende i de nordiske lande.

Projekterne er et samarbejde mellem offentlige og private partnere i Danmark, Finland, Norge og Sverige. Fra dansk side deltager Vejdirektoratet. NordicWay samfinansieres af Den Europæiske Unions Connecting Europe-Facilitet, CEF. EU-støtten udgør op til 50 % af de nationale budgetter. Samlet er der allokeret knapt 45 mio. Euro til NordicWay-projekterne.

Læs mere her

www.nordicway.net

www.youtube.com/watch?v=YKThQQbGGFc&feature=youtu.be

5. Initiativer til fremme af dansk deltagelse i grønne EU-programmer

Handlingsplanens initiativer implementeres i 2021-2023. Ressortministerierne vil løbende følge implementeringen og i 2023 evaluere initiativet med henblik på eventuel justering af indsatsen. Evalueringen vil bl.a. finde sted på baggrund af en forudgående kortlægning af danske aktørers deltagelse i de EU-programmer, der indgår i handlingsplanen. Der vil i forbindelse med evalueringen blive foretaget en vurdering af potentialet for at øge deltagelsen.

For at fremme dansk deltagelse i og hjemtag fra EU's grønne programmer vil regeringen gennemføre følgende aktiviteter:

2021-23

Bliver handlingsplanens initiativer implementeret

Initiativer til fremme af dansk deltagelse i grønne EU-programmer

Ressort	Programmer	Aktiviteter
Fælles	Grønne EU-programmer med særlig fokus på programmer med direkte finansiering.	— myndighederne udveksler erfaringer og best practice inden for EU-interessevaretagelse, herunder afholdelse af fælles webinar mhp. at opbygge kompetencer.
		— myndighederne udarbejder oversigt over EU-programmer med information om bl.a. budget, formål, grøn målsætning, målgrupper, medfinansiering, supportmidler, mv., som kan hjælpe rådgivere og ansøgere med at få overblik over grønne EU-muligheder.
		— myndighederne udarbejder oversigt over samspil mellem grøn EU-finansiering og dansk finansiering fordelt på værdikæden. Oversigten kan hjælpe rådgivere og ansøgere med at se, hvor der for hvert led i værdi kæden er mulighed for at bruge EU-finansiering til at geare dansk finansiering og vice versa.
		— myndighederne afholder minimum 4 fælles webinarer med information om relevant EU-finansiering, dansk finansiering og andre støttemuligheder. Webinarerne tager udgangspunkt i de fire grønne missioner for forskning og innovation, som er udpeget af regeringen.
		— rådgivernetværket EU-DK Support udvides med programmet EU Innovation Fund og styrker samtænkningen af de danske rådgivnings- og servicetilbud mhp. at fremme dansk deltagelse i grønne EU-programmer, herunder ifm. netværkets årlige netværksmøder.
EM		— intensivering af dialogen med private, danske fonde om mulig videndeling og synergi mellem danske fonde og grønne EU-programmer, herunder partnerskaber inden for Horizon Europe. Dialogen tages i første omgang mellem Uddannelses- og Forskningsministeriet og relevante danske fonde, men kan eventuelt løftes op i det tværministerielle koordinationsforum for grønne partnerskaber.
	Programmet for det Indre Marked	— interessevaretagelse og national forankring gennem referencegruppe bestående af erhvervsorganisationer, erhvervsfremmeaktører, mv.
	Programmet for et digitalt Europa	— interessevaretagelse og national forankring gennem referencegruppe bestående af statslige myndigheder, erhvervsorganisationer, erhvervshuse, klynger, universiteter, GTS'er og andre erhvervs- og innovationsfremmeaktører.
		— etablering af en tværministeriel følgegruppe til koordinering af hjemtag og prioritering af programmets initiativer.
	Brexit Adjustment Reserve	— ingen aktiviteter er pt. fastlagt.
	Interreg	— interessevaretagelse gennem deltagelse i de respektive overvågningsudvalg med ansvar for udmøntning af midler.
		— erfaringsudveksling med Interreg-programmerne, herunder mhp. udvikling af grønne projekter.
	Interregional Innovation Investments (I3)	— interessevaretagelse gennem deltagelse i EU-komitémøder.
	Strukturfonde (Regional- og Socialfonden)	— kommunikation til ansøgere om muligheder inden for programmet.
		— afholdelse af informations- og vejledningsmøder.
		— vejledning af ansøgere om regler og muligheder.

Initiativer til fremme af dansk deltagelse i grønne EU-programmer

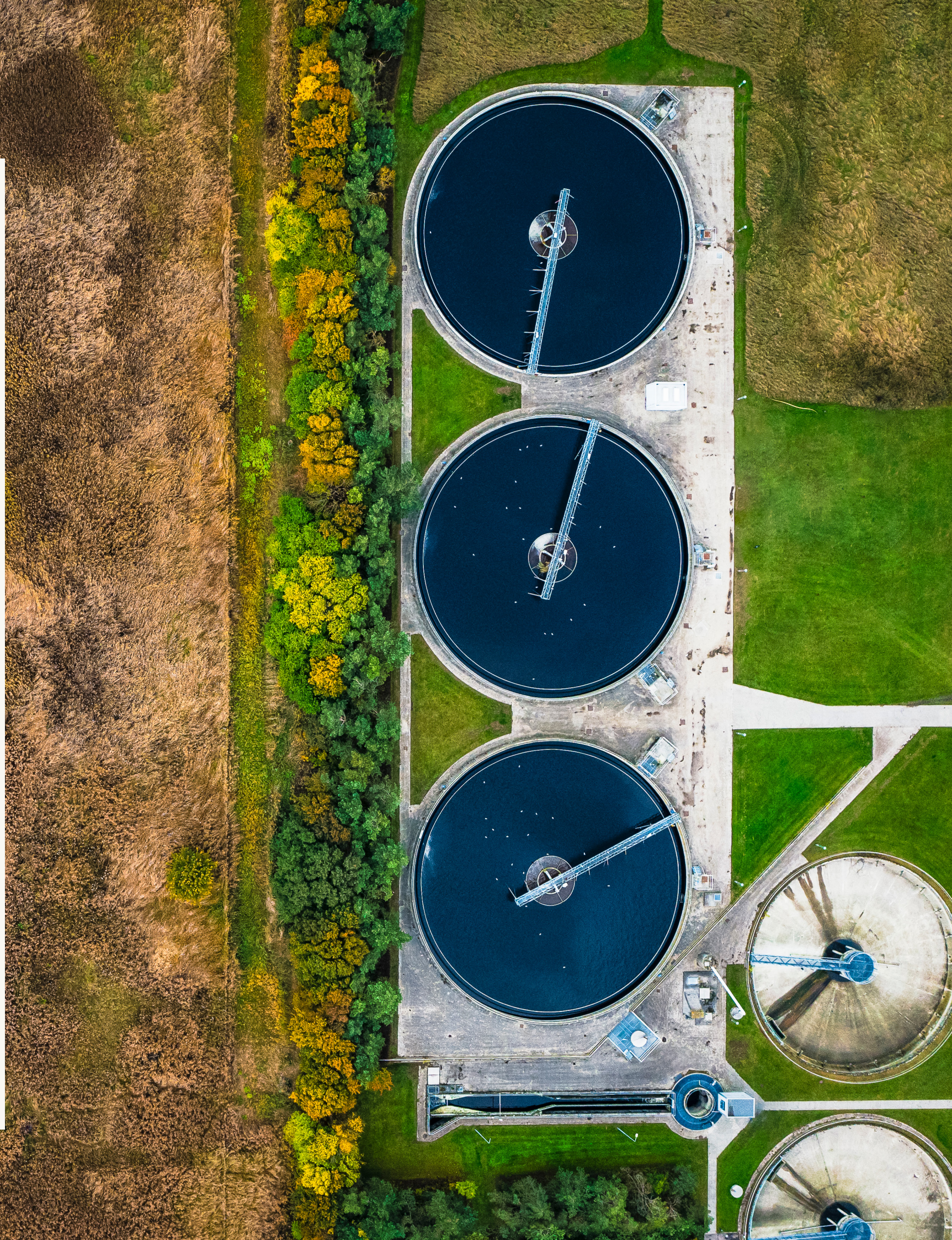
Ressort	Programmer	Aktiviteter
FVM	Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne	— rådgivning, dialog og kommunikation med landmænd, virksomheder og erhverv samt andre relevante aktører om den danske gennemførsel af programmet og tilskudsmulighederne herunder. — afholdelse af årlige landbrugsseminarer for landmænd og landbrugs konsulenter om årets støttemuligheder. — yderligere aktiviteter forventes iværksat, når fordelingen af programmet er politisk vedtaget.
	Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond	— interessevaretagelse gennem dialog med produktionsorganisationer, forskningsinstitutioner og andre relevante aktører. — rådgivning af og kommunikation til ansøgere. — yderligere aktiviteter forventes iværksat, når fordelingen af programmet er politisk vedtaget.
KEFM	EU Innovation Fund	— interessevaretagelse i dialog med relevante danske interessenter. — rådgivning af ansøgere, herunder etablering af samarbejde med Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP) mhp. at oplyse EUDP-ansøgere om mulig finansiering gennem EU Innovation Fund, tilknytning af EU Innovation Fund til rådgivernetværket EU-DK Support. — eventuel nedsættelse af en privat/offentlig ekspertgruppe, der skal rådgive større projekter om ansøgning til EU Innovation Fund mhp. små og storskala testanlæg.
MIM	EU's program for miljø- og klimainsatsen (LIFE)	— interessevaretagelse, herunder deltage i LIFE komitéen, afholde dialog-møder med NST, kommuner, KL, regioner, virksomheder og organisationer. — rådgivning, herunder afholde årligt informationsmøde, løbende besvare ca. 25-30 årlige henvendelser, deltage på interessentmøder herunder nordisk/baltisk platformsmøde og KL netværksmøder. — kommunikation, herunder nyheder via EU-DK Supports googlegruppe, løbende opdatering af hjemmeside, brug af LinkedIn.
TRM	Connecting Europe Facility (CEF)	— interessevaretagelse sammen med underliggende styrelser gennem deltagelse i EU-komitémøder. — individuel vejledning af ansøgere. — kommunikation, herunder gennem udsendelse af CEF-nyhedsbrev, pressemeddelelser, mv. — afholdelse af informationsevents.

Ressort	Programmer	Aktiviteter
UFM	Horizon Europe	— tilpasning af det administrative setup i lyset af det nye program, herunder prioritering af programområder med udgangspunkt i regeringens prioriteter og deltagelsespotentiale med særligt fokus på det grønne, tilpasning af de fem referencegrupper og lokal rådgivning (DANRO), nominering af nationale eksperter til de danske delegationer, implementering af nye retningslinjer for EU-arbejdet, udvikling af nye retningslinjer for rådgivningsarbejdet, styrkelse af det tværgående Social Sciences and Humanities-område og etablering af nyt web-univers. — interessevaretagelse i samarbejde med de 5 referencegrupper, bl.a. gennem udarbejdelse af danske positionspapirer til Kommissionen, afholdelse af årlige dialogmøder med universiteter, virksomheder og organisationer, bl.a. med fokus på den grønne forskningsstrategi. — løbende rådgivning, herunder afholdelse af minimum 20 årlige informationsevents, besvarelse af ca. 1400 henvendelser, varetagelse af tilskudsordning EUopSTART for danske ansøgere, sekretariatsbetjening af rådgivernetværket EU-DK Support, herunder afholdelse af ca. 2 årlige netværksmøder. — dialog med innovationsklyngerne om mulighederne for at fremme internationalisering via Horizon-deltagelse, bl.a. mhp. at styrke virksomhedernes deltagelse. — optimering af processen for prioritering af dansk deltagelse i de Horizon Europe partnerskaber, der forusætter national medfinansiering. Konkret via det ny, tværministerielle Koordinationsforum samt inddragelse af Strategisk Referencegruppe for Horizon Europe og de tematiske referencegrupper for Horizon Europe. — løbende kommunikation, herunder via UFM nyheder, Magasinet EU-indblik, nyhedsbreve, SoME, mv. — der udarbejdes inspirationskatalog med 10 danske virksomheders grønne EU-projekter, med fokus på konkrete fordele – og evt. udfordringer – ved deltagelsen.
	COST	— afholdelse af webinar om mulighederne for tilskud til netværksopbygning via The European Cooperation in Science and Technology (COST).
	EU's rumprogram	— interessevaretagelse gennem dialog med Det Tværministerielle Rumudvalg, hvor 9 ministerier, industri og universiteter er repræsenteret. — etablering af nyt Forum for Rumbaseret Innovation og Forskning (FRIF), som bl.a. skal fremme brugen af EU's rumprogram i den grønne omstilling i Danmark. — koordinering af dansk interessevaretagelse i EU og i den europæiske rumorganisation (ESA). — afholdelse af informationsmøder om udvalgte elementer af EU's rumprogram for danske interessenter. Workshops vil bl.a. blive afholdt i samarbejde med Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet, EUSPA. — løbende kommunikation om mulighederne i EU's rumprogram via bl.a. nyhedsbrevet Brug Rummet.
	ICDK	— innovation Centre Denmark (ICDK) faciliterer grønt forsknings- og innovationssamarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner i Danmark og i ICDK-landene, bl.a. via EU-programmer. Konkret vil ICDK München i samarbejde med Uddannelses- og Forskningsstyrelsen afholde et matchmaking-event i 2022 for danske og tyske virksomheder og forskningsinstitutioner med fokus på mulighederne i Horizon Europe.

Danske SMV'er får mulighed for at eksportere cleantech til USA og Kina

Gennem COSME-programmet (i dag Programmet for det Indre Marked) har en gruppe af grønne klynge-organisationer fra Danmark, Sverige, Østrig, Belgien og Frankrig fået støtte til projektet EC2i, The European Cleantech Internationalisation Initiative, som løb fra 2017-2019.

Alle organisationerne er medlem af den internationale klyngeorganisation International Cleantech Network. Gennem projektet har SMV'er fra landene fået mulighed for at promovere deres grønne produkter og løsninger i USA og Kina. For de 80 involverede SMV'er resulterede denne fælleseuropæiske internationaliseringsindsats i 177 matchmaking-møder og 6 konkrete samarbejder med virksomhederne fra USA og Kina.

Biologisk mangfoldighed og naturpleje

Naturstyrelsen gennemfører projektet LIFE Open Woods, som har til formål at øge potentialet for biologisk mangfoldighed i skov. EU-samarbejdet bidrager til at gennemføre Danmarks forpligtelser til sikring af natur i Natura 2000 områderne, der er et netværk af beskyttede naturområder i EU.

Projektet gennemføres i perioden 2020-2027 i samarbejde med Miljøstyrelsen, Skovskolen (Københavns Universitet), Aage V. Jensens Naturfond, konsulentfirmaet Amphi Consult og den tyske fond Stiftung Naturschutz i Schleswig-Holstein. Projektets samlede budget er på 50 mio. kr., hvoraf EU medfinansierer 60 pct. Herudover bidrager Aage V. Jensens Naturfond til den nationale medfinansiering.

Læs mere her
www.life-natureman.dk

Natureman – Landmanden som naturforvalter

Naturstyrelsen gennemfører også projektet Natureman, der skal passe på sjældne og truede naturtyper i Himmerland og Kronjylland. Det sker ved at arbejde henimod at gøre naturpleje til en god forretning for landbruget.

EU-samarbejdet bidrager til at gennemføre Danmarks forpligtelser på klima- og miljøområdet, herunder sikring af natur i Natura 2000 områderne, der er et netværk af beskyttede naturområder i EU. EU-samarbejdet har bidraget til at igangsætte en række komplementære projekter for sammenlagt 268 mio. kr.

Projektet understøtter samtidig EU's vandrammedirektiv, klimastrategi og regionale udvikling. Projektet gennemføres i perioden 2018-2025 i samarbejde med Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Miljøstyrelsen og 8 kommuner. Projektets samlede økonomi er på ca. 130 mio. kr., hvoraf EU medfinansierer 60 pct. Herudover bidrager Aage V. Jensens Naturfond og 15. Junifonden til den nationale medfinansiering.

Bilag A.
Oversigt med information om grønne EU-programmer

Læs bilaget her

<https://ufm.dk/publikationer/2021/handlingsplan-til-fremme-af-dansk-deltagelse-i-eus-gronne-programmer/bilag-a-oversigt-over-gronne-eu-programmer.pdf>

eller på

ufm.dk under Handlingsplan til fremme af dansk deltagelse i EU's grønne programmer.

Værdikæde							
	Forskning	Udvikling	Demonstration	Makedsmodning	Markedsintroduktion og – diffusion	Drift og anlæg	Op-skalering, eksport
Finansiering							
EU-finansiering							
Connecting Europe Facility (CEF)			•	•			
Programmet for et Digitalt Europa			•	•	•		
Fonden for retfærdig omstilling		•	•				
Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne						•	
Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond	•	•	•	•	•	•	•
Brexit Adjustment Reserve (BAR)		•		•			
Regionalfonden		•	•	•	•	•	•
EU's rumprogram ²²	•	•	•	•	•	•	•
Horizon Europe	•	•	•				
EU Innovation Fund		•	•	•			
Interreg		•	•	•			
Interregional Innovation Investments (I3)		•	•				
EU's program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE)		•	•	•			
Programmet for det Indre Marked				•			•
InvestEU	•	•	•			•	

²¹ Oversigten baserer sig på IRIS Group (2019): Analyse af statens indsats for forskning, udvikling og demonstration på energiområdet. Udarbejdet for Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Innovationsfonden og EUDP, august 2019 suppleret af aktørernes egne angivelser. Mørkegrå markering angiver finansiering af TRL-niveau, lysegrå markering angiver delvis finansiering af TRL-niveau.

Værdikæde							
	Forskning	Udvikling	Demonstration	Makedsmodning	Markedsintroduktion og – diffusion	Drift og anlæg	Op-skalering, eksport
Finansiering							
Dansk-offentlig finansiering							
Danmarks Frie Forskningsfond	•						
Grundforskningsfonden	•						
Innovationsfonden: Grand solutions	•	•	•				
Innovationsfonden: Innobooster		•	•	•			
Innovationsfonden: Innofounder		•	•	•	•		
Innovationsfonden: Erhvervs PHD	•	•					
Innovationsfonden: Innoexplorer	•	•					
Innovationsfonden: Internationale opslag	•	•	•				
Innovationsfonden: Eurostars III		•	•				
Vækstfonden: Venture Capital and Funds			•	•	•	•	•
Vækstfonden, Udlån						•	•
Vækstfonden: Early Engagement		•	•	•			
Danmarks Grønne Investeringsfond ²³			•	•	•	•	•
EUDP	•	•	•				
Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram	•	•	•				

²² Rumprogrammet bidrager til at opbygge ruminfrastruktur og -teknologi, der er afgørende for samtlige led i værdikæden. Bl.a. er ruminfrastruktur og -teknologi centralt for forskning og innovation, der understøtter den grønne omstilling.

²³ TRL 7 og frem, i nogle tilfælde TRL 5 og 6.

Mere info

Uddannelses- og Forskningsministeriet:

ufm.dk

EU-DK Support:

<https://eusupport.dk/da>

EU-programmer:

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/>

[eu-funding-programmes_en](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_en)

